

удосконалення окремих сторін спортивної підготовки та технік тактичної майстерності спортсменів.

5. Розвиток рекламно-комерційної, підприємницької та ліцензійної діяльності у роботі спортивних федерацій, асоціацій, клубів та інших спортивних організацій, дозволить ефективніше вирішувати питання подальшого розвитку олімпійських видів спортивної боротьби при підготовці до участі у Олімпійських іграх у Сіднеї.

**PECULIARITIES OF DEVELOPMENT OF OLYMPIC KINDS OF
SPORT WRESTLING
IN UKRAINE IN 80TH AND 90TH YEARS
DMYTRO GOLOD**

National University of Physical Education and Sport of Ukraine

The state of sport wrestling as a sphere of activities under the influence of changing conditions of life in Ukraine (social, political, economical etc.) is considered and basing this the trends for its future development are determined.

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО РУХУ В
УКРАЇНСЬКІЙ ДІАСПОРІ США ТА КАНАДИ**

ЮРІЙ КОЗІЙ

Львівський державний інститут фізичної культури

Однією із унікальних особливостей історичного розвитку українського спорту є функціонування організованих структур спорту за межами українських земель. Незважаючи на активну в останні роки співпрацю лідерів української діаспори та керівників владних і олімпійських структур спорту України, ця сторінка історії українського спорту залишається маловідомою, а на науковому рівні практично не вивчалася.

Метою нашого дослідження є аналіз передумов виникнення особливостей розвитку та перспектив функціонування спортивного руху середовищі української діаспори США та Канади. Організовані структури спорту серед української громади існують також і в інших державах (Австралія, Аргентина, окремі країни Європи), проте саме в США та Канаді таке явище є найбільш виразним і дієвим.

Відзначимо, що дослідження такої проблеми потребує масштабного історичних джерел, спеціальної літератури, документів, архівних запису свідчень та спогадів лідерів та учасників спортивного української діаспори.

Попередні результати нашого дослідження дозволяють стверджувати, що основою існування та розвитку українського спортивного руху в США та Канаді є чітка й продумана організаційна структура.

У середині 50-х років, після кількох років діяльності та співпраці окремих українських спортивних осередків в США та в Канаді (у 1953р. в Східній США українські спортивні осередки об'єдналися в Союз Українсько-Американських Спортивних Товариств - «СУАСТ - Схід» з централею у Нью-Йорку, а на заході США - в «СУАСТ-Захід» з централею в Чикаго; у Канаді створено Союз Спортивних Товариств Канади) постала необхідність створити єдиний центральний орган управління усіма українськими спортивними товариствами на теренах США й Канади (О.Попович, 1996).

24 грудня 1955 року у місті Торонто (Канада) відбулися Збори членів українських спортивних товариств діаспори на яких було створено Українську Спортову Централю Америки та Канади (УСЦАК). На цих зборах було прийнято статут УСЦАК. Участь у зборах взяли 13 українських спортивних осередків (9 з США та 4 з Канади). Два осередки представили письмові вітання. УСЦАК була поділена на три рівноправні Делегатури. Дві Делегатури в США: УСЦАК-Схід та УСЦАК-Захід та одна Делегатура в Канаді: УСЦАК-Канада. Сьогодні Делегатура УСЦАК-Схід об'єднує в своїх рядах такі українські спортивні осередки:

1. УСВТ «Чорноморська Січ» - Ньюарк (Нью Джерсі)
2. УСО «Тризуб» - Філадельфія (Пенсільванія)
3. Український Спортивний Клуб - Нью Йорк
4. СК СУМ «Крилаті» - Йонкерс (Нью Йорк)
5. Карпатський Лещетарський Клуб
6. УАСТ - Рочестер
7. Спортивні гуртки Пласту (Схід США)
8. Спортивні гуртки СУМу (Схід США)

Делегатура УСЦАК-Захід:

1. УАСТ «Леви» - Чикаго (Ілінойс)
2. СК СУМ «Крила» - Чикаго (Ілінойс)
3. УАСТ «Черник» - Детройт (Мічіган)
4. УАСТ «Львів» - Клівленд (Огайо)

Делегатура УСЦАК-Канада:

1. СТ «Україна» - Торонто (Онтаріо)

2. Спортовий гурток СУМ - Торонто (Онтаріо)
3. Спортовий гурток Пласту - Торонто (Онтаріо)
4. Молодеча Ліга - Торонто (Онтаріо)
5. СТ «Україна» - Ошава (Онтаріо)
6. КЛК- Торонто (Онтаріо)
7. УНО «Сокіл» - Гакстон

Згідно статуту, УСЦАК щороку проводить першості в найбільш поширених ділянках спорту:

Березень- лешатарські першості (чол., жін., юнаки, юначки)

Травень- відбиванка (чол., жін., юнаки, юначки)

Вересень- теніс і плавання (чол., жін., юнаки, юначки)

На терені Делегатури-Схід відбуваються турніри копаного м'яча (футбол), настільного тенісу, кошиківки (баскетболу) і шахів. Також на терені Делегатури-Схід кожного року відбуваються Українські Спортивні Ігрища Молоді, в програмі яких проходять легкоатлетичні, плавацькі і відбиванкові першості.

УСЦАК санкціонує вишкіл юнацтва в Спортивній Школі «Чорноморська Січ», що вже понад 20 років проводить шкільні першості. Змагання проходять протягом 4-х тижнів (останній тиждень в липні і три тижні в серпні) на оселі УРС «Верховина» в м.Глей Спей (Нью - Йорк).

Ініціатором утворення і першим головою УСЦАК був Іван Красник. Всі голови УСЦАК, як і Іван Красник, завжди керувались ідеєю, що основним мотивом УСЦАК є не тільки дбати за підвищення здоров'я тіла й духу української молоді, а в першу чергу піднесення її національних почуттів. Саме тому почали організовуватися турніри, річні першості Ігрища молоді, в яких брали участь сотні українських спортсменів і прихильників українського спорту. Отже, всі перебували в рідній українській атмосфері. Не зважаючи на відстань, більшість українських спортових осередків вважали за честь і за обов'язок делегувати своїх команди на популярні спортивні імпрези УСЦАК (О. Твардовський, 1997).

Впродовж багатьох років УСЦАК докладав чималі зусилля для популяризації спорту, який відіграє важливу роль не тільки як виховний чинник серед молоді, а є найбільшим видовищем для сучасного суспільства і суттєвим чинником міжнародної політики. Тому у діаспорі коли особливо важливо, щоб українська молодь зростала і виховувалась в душі українського середовища, спорт, має надзвичайне значення, УСЦАК сприяє до його залучення якнайбільше число української молоді.

ого розповсюдження по усіх куточках українських поселень в США і Канаді (О. Твардовський, 1997).

Делегатура УСЦАК - Схід

На теренах делегатури високу активність виявляють такі спортивні осередки: УСВТ «Чорноморська Січ» - Ньюарк, УСО «Тризуб» - Філадельфія, БСК - Нью Йорк, СК СУМ «Крилаті» - Йонкерс, КЛК і спортивні гуртки СУМУ та Пласту.

Впродовж десятиліть поодинокі управи Делегатури проявляли значну активність, влаштовуючи першості осередків з тенісу, відбиванки (волейболу), плавання, копаного м'яча (футболу), а також проводячи Українські Спортивні Ігрища Молоді. Діячі Делегатури можуть пишатись тим, що саме на території УСЦАК-Схід проводяться ці популярні серед українського юнацтва Ігрища. Все це позитивно впливає на поширення спорту серед української молоді, сприяє появі нових кадрів для осередків.

Крім Ігрищ і першостей осередків на терені делегатури щорічно відбуваються центральні першості УСЦАК з тенісу, плавання, відбиванки, шахів, легкоатлетики, а також футбольні турніри під патронатом УСЦАК - в рамках Українського Фестивалю в Голмдель (Нью Джерсі) і Міжнародного в Глей Спей (Нью Йорк).

Позитивним явищем для майбутнього українського спорту є також те, що на території Делегатури відбуваються щорічні вишколи юнацтва в Спортивній Школі «Чорноморської Січі», Спортовому таборі СУМ в м. Еленвіл та тенісовому таборі на Союзівці. Ініціаторами, керівниками, а подекуди і тренерами в цих вишкільних програмах є діячі Делегатури і Управи Централі (О. Твардовський, 1997).

Делегатура УСЦАК - Захід

В перших роках існування УСЦАК, ця Делегатура розвивалася успішно. Відбувались першості й турніри з різних видів спорту, а осередки мали численні юнацькі кадри. Згодом спортивне життя тут завмирало і на сучасному етапі майже завмерло. Єдиним спортовим осередком, що підтримує зв'язки з УСЦАК являється УСТ «Черник» - Детройт, представники якого беруть участь в Загальних Зборах та входять до Управи Централі. Спортивні товариства «Львів», «Леви», «Крила» організаційно існують, але практично не співпрацюють з Управою УСЦАКу (О. Твардовський, 1997).

Делегатура УСЦАК - Канада

Канадська Делегатура Української Спортової Централі Америки Канади з центром у м. Торонто від свого заснування у 1955 р. й сьогоднішніх днів є одним із лідерів багатогранного спортивного життя українців, що проживають в Канаді.

За часи свого існування Делегатура проходила періоди розквіту занепаду, але ніколи не втрачала своєї основної мети - служіння українській спортивній молоді та українській громаді в цілому. Делегатура організовувала першості з окремих видів спорту та ігри молодіжних організацій (СУМ, Пласт, МУН). В той час, коли відбувалась зміна поколінь серед спортових діячів, Делегатура перебувала в кризовому стані. Тому, після деякого застою, завдяки праці і умінню окремих спортових діячів, восени 1989 р. Делегатура відновила свою активну діяльність, почала залучати до провду молодих спортовців. За останні роки Делегатура провела першості з відбиванки, шахів, копаного м'яча. Налагоджено й зв'язки зі спортивною Україною. Вперше в історії УСЦАК саме Делегатура УСЦАК-Канада налагодила контакт з українськими клубами бейсболу і софтболу. До здобутків Делегатури можна також віднести проведення 24 листопада 1994 р. конференції Делегатур УСЦАК Захід і УСЦАК-Канада, на якій було обговорено майбутню діяльність цих Делегатур (О. Скоць, 1997).

УСЦАК в процесах відродження українського спорту

У 1991 р. Україна стала незалежною державою. Цей факт отримав своє відлуння і на американському континенті. УСЦАК бере на себе почесну, довгоочікувану, але разом з тим надзвичайно відповідальну місію, яка передбачає відродження спорту в Україні, визнання українських спортсменів у світі. Провід УСЦАК почав тісно співпрацювати з НОУ України, Міністерством молоді та спорту, Українською Спортивною Асоціацією (Львів), федераціями України з окремих видів спорту та іншими спортивними організаціями України. Важливим кроком УСЦАК в даному напрямку стало заснування "Фонду відродження спорту в Україні", завдяки якому УСЦАКом були сплачені дуже великі кошти до понад 30-ти Міжнародних федерацій і асоціацій для того, щоб Українські федерації змогли увійти до них рівноправними членами (О.Твардовський, 1997). Віншуванням кропіткої праці УСЦАК в даному десятиріччі вважає Олімпіаду- 96 в Атланті, для підготовки до якої збірній команді України були створені належні умови саме Проводом УСЦАК. Постійну опіку та допомогу члени збірної України відчували і під час проходження Олімпіади. А 10-те місце України між 197 країнами світу - це успіх, який

Українських спортсменів, тренерів, керівників, так і усієї української діаспори в США і Канаді.

Передбачаємо, що наші подальші дослідження механізмів функціонування організованих етнічних структур спорту дадуть можливість визначити перспективні шляхи співпраці спортивної України з українською діаспорою.

ЛІТЕРАТУРА

- 1. *На олімпійських хвилях: довідник УСЦАК (1981-1996)*// Упорядник О. Савченко. - Ньюарк, 1997. - 142 с.
- 2. *Спортове товариство "Україна" (Львів). До 80-річчя заснування: збірник матеріалів*. Ред.кол. Й.Лось та ін. - Львів:Світ, 1991. - 136 с.
- 3. *Герцик М.С., Вацеба О.М. Спортивний рух української еміграції третини ХХ ст. //Традиції фізичної культури в Україні: збірник статей /За заг.ред. С.В.Кириленко, В.А.Старкова, А.В.Цюся. - К.: Вища школа, 1997. - С.97-109.*
- 4. *Історія української еміграції. - К.: Вища школа, 1997. - 225 с.*

ORGANIZING PRINCIPLES OF UKRAINIAN SPORTS DEVELOPMENT IN USA AND CANADA

JURIJ KOZIJ

L'VIV STATE INSTITUTE OF PHYSICAL CULTURE

History of development and activity of main organization of Ukrainian sport in USA and Canada - Ukrainian Sports Federation of USA and Canada, is being presented.

ГРА У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К.Д.УШИНСЬКОГО

ТЕТЯНА ЧИРВА

Волинський державний університет імені Лесі Українки

Українська громадськість високо шанує пам'ять видатного педагога, вченої, наукової, заснованої на принципах народності, педагогічної думки К.Д.Ушинського, який усе своє життя (1824-1871 рр.) неухильно